

NORGES HØYESTERETT

Den 12. mai 2011 avsa Høyesterett kjennelse i

HR-2011-00971-A, (sak nr. 2011/234), straffesak, anke over dom,

A (advokat John Christian Elden)

mot

Den offentlige påtalemyndighet (statsadvokat Geir Evanger)

S T E M M E G I V N I N G :

- (1) Dommer **Webster**: Saken gjelder spørsmålet om lagmannsrettens avgjørelse om å nekte å fremme en straffeanke etter straffeprosessloven § 321 annet ledd lider av saksbehandlingsfeil som medfører at avgjørelsen må oppheves.
- (2) A ble 16. mars 2010 satt under tiltale for overtredelse av straffeloven § 229 første straffealternativ. Ved Oslo tingretts dom 26. august 2010 ble han dømt i tråd med tiltalen til fengsel i 90 dager. A anket til lagmannsretten over saksbehandlingen uten å spesifisere noen bestemt feil. Videre ble det anket over bevisbedømmelsen under skyldspørsmålet og straffutmålingen. Anken ble fulgt opp med et støtteskriv fra forsvareren hvor bare skyldspørsmålet ble behandlet.
- (3) Borgarting lagmannsrett nektet anken over saksbehandlingen og bevisbedømmelsen fremmet. Lagmannsretten fant imidlertid at straffen var blitt noe for streng og avsa 10. januar 2011 dom i medhold av straffeprosessloven § 322 første ledd nr. 3.

Ankenektelsen skjedde ikke ved særskilt beslutning, men ble inntatt som del av den dommen lagmannsretten avsa. Dommen hadde slik domsslutning:

”I tingrettens dom gjøres den endring at fullbyrding av 30 dager av den fastsatte fengselsstraff utsettes med en prøvetid på 2 – to – år, jf straffeloven §§ 52 og 53.”

- (4) A har anket til Høyesterett over lagmannsrettens saksbehandling og straffutmåling. Høyesteretts ankeutvalg besluttet 25. februar 2011 å fremme saksbehandlingsanknen til behandling i avdeling. For øvrig ble anken nektet fremmet.
- (5) *Jeg er kommet til* at anken må forkastes.
- (6) Bakgrunnen for saken var et juleselskap hjemme hos A og hans samboer. Utover kvelden var det bare samboerens søster og hennes mann, B, som var igjen av selskapet. B er en gammel venn av A. Det oppsto etter hvert uoverensstemmelse og slåsskamp mellom de to som endte med at B fikk brudd i hånden og kutt i ryggen som måtte sys med to sting.
- (7) B anmeldte ikke forholdet, men forholdet ble likevel kjent for politiet ettersom en politipatrulje kom til stedet like etter at slagsmålet var avsluttet. B forklarte seg for politiet. Ved en inkurie fra politiets side var han ikke blitt gjort oppmerksom på at han som svoger ikke pliktet å forklare seg, jf. straffeprosessloven § 122 annet ledd, jf. første ledd. I tingretten benyttet han seg av retten til å ikke avgi forklaring, men var til stede under forhandlingene frem til bevisførselen var avsluttet. Hans tidligere politiforklaring ble ikke lest opp.
- (8) A har anført at det foreligger en rekke saksbehandlingsfeil ved lagmannsrettens avgjørelse.
- (9) For det første anføres det at *hensynet til kontradiksjon* ikke er ivaretatt da det må legges til grunn at As forsvarer for tingretten og lagmannsretten ikke fikk kopi av påtalemyndighetens kommentarer til støtteskrivet til lagmannsretten. Dette anføres å følge av at forsvareren i en e-post til A 14. januar 2011 skriver: ”Vi har ikke hørt noe fra lagmannsretten etter at anke og støtteskriv ble sendt”. Imidlertid fremgår det av aktors påtegningsark ved oversendelsen til statsadvokaten i Oslo: ”kopi påtegning fakset forsvarer”. Videre fremgår det avslutningsvis i påtegningsarket fra Oslo statsadvokatembeter at det er sendt gjenpart til forsvareren. I statsadvokatens påtegning er det også vist til påtegningen fra møtende aktor. Uten andre holdepunkter enn forvarerens kommentar i e-posten 14. januar 2011, som etter mitt syn ikke kan anses å omhandle eventuell korrespondanse fra påtalemyndighetens side, kan det ikke legges til grunn at forsvareren ikke har fått disse påtegningsarkene. Jeg kan derfor ikke se at det har vært manglende kontradiksjon før lagmannsrettens dom.
- (10) Ettersom anken ikke spesifiserte hvilken saksbehandlingsfeil som ble påberopt, jf. straffeprosessloven § 314 første ledd nr. 3, anføres det at det innebærer en saksbehandlingsfeil at lagmannsretten *ikke satte en frist for å rette anken*. Det følger av § 319 første ledd at en anke skal avvises når den ikke fyller kravene i § 314 første ledd. Uforsettlige feil kan imidlertid rettes, og for dette formålet kan retten sette en kort frist, jf. § 319 annet ledd – noe lagmannsretten i følge den ankende part skulle ha gjort.
- (11) Anførselen om saksbehandlingsfeil ble – som nevnt – ikke kommentert i det for øvrig relativt omfattende støtteskrivet fra forsvareren. At anken var mangelfull ble påpekt av

møtende aktor i påtegningskrivet, uten at det medførte noen ytterligere bemerkninger fra forsvareren. I en slik situasjon – hvor det ikke var noen iøynefallende feil ved tingrettens dom – må det etter min mening være i orden at lagmannsretten nøyde seg med den konstateringen som er gjort i avgjørelsen, nemlig at det ikke er noe ”som indikerer at det foreligger feil ved tingrettens saksbehandling”. Jeg kan ikke se at dette utgjør noen saksbehandlingsfeil ved lagmannsrettens avgjørelse.

- (12) Videre anføres det at avgjørelsen om å nekte anken *ikke er tilstrekkelig begrunnet*.
- (13) Når det gjelder begrunnelseskravet generelt vises det til Rt. 2008 side 1764 avsnitt 104 følgende:

”(104) Som utgangspunkt må begrunnelsen inneholde det som trengs for å vise at det har skjedd en reell overprøving. Vanligvis må en slik begrunnelse kunne gjøres summarisk, det vil si i en kortfattet og sammentrengt form, knyttet til det som anføres i anken. (...)

(105) Begrunnelsen må vise at de feil som påberopes ved tingrettens avgjørelse, er oppfattet, og hvorfor anken klart ikke vil føre fram. Dette betyr at det ikke er tilstrekkelig, slik praksis hittil har vært, å oppgi ankegrunnene og gjengi lovens vilkår for å nekte anken fremmet. Det bør i denne sammenheng også has for øye at begrunnelsen skal sette Høyesteretts ankeutvalg i stand til å kontrollere lagmannsrettens saksbehandling, herunder at konvensjonens krav til *reell overprøving* har funnet sted. (...)

(106) Kravet til begrunnelse vil måtte variere betydelig alt etter karakteren av den enkelte sak – fra begrunnelser på en eller to setninger, til noe mer utførlige vurderinger av rettslig eller faktisk art.

(...)

(109) Som jeg tidligere har redegjort for, har Menneskerettskomitéen akseptert at også bevisanker avgjøres ved siling. Dette må – i hvert fall som et utgangspunkt – også gjelde når utfallet av saken beror på den bevismessige vurderingen av vitneførselen og tiltaltes forklaring. Når anken knytter seg til slike bevis, er det viktig at lagmannsretten får fram hvilke grunnlag den bygger avgjørelsen på. (...)

- (14) Begrunnelsen kan med andre ord være kortfattet, men den må vise at det har skjedd en reell overprøving i forhold til de ankegrunner som påberopes. Disse utgangspunktene er fulgt opp i en rekke senere avgjørelser, blant annet Rt. 2009 side 833 avsnitt 8 hvor en ankenektelse ble opphevet fordi den var for generell:

”Dette fremstår som en standardfrase som uten endring eller tilføyelser kunne ha vært benyttet i et stort antall saker. Det følger av Høyesteretts ankeutvalgs kjennelse 11. mai 2009 (Rt. 2009 side 616) avsnitt 9 at slike vanligvis ikke tilfredsstillende kravene til begrunnelse. Saken her ligger ikke slik an at ytterligere begrunnelse fremsto som overflødig eller klart unødvendig.”

- (15) Begrunnelsen må altså være konkret med mindre det foreligger forhold som gjør det ubetenkelig at ytterligere begrunnelse ikke er gitt. Jeg vil også nevne at det ikke kreves at alle detaljer som fremheves i ankeerklæringen eller støtteskrivet kommenteres, jf. Rt. 2010 side 987 avsnitt 16.
- (16) I vårt tilfelle har lagmannsretten begrunnet nektelsen av å fremme anken over skyldspørsmålet på følgende måte:

”Når det gjelder bevisbedømmelsen, finner lagmannsretten det hevet over rimelig tvil at A korrekt er domfelt for å slå fornærmede flere ganger med knyttet hånd for deretter å sparke mot hodet mens han lå nede, og forsettlig har påført ham brudd i hånden. Skaden var ikke selvpåført og den skyldtes ikke et uhell. Det er uten betydning for skyldspørsmålet hvem som startet bataljen. Til støtteskrivets anførsler bemerker lagmannsretten at de i sin helhet synes å ha vært fremme i, og vurdert av, tingretten. De ga ikke grunnlag for tvil, og lagmannsretten mener at en ny vurdering av bevisene ikke kan føre til et annet resultat. Bevisbedømmelsen er etter lagmannsretten syn riktig.”

- (17) Lagmannsrettens begrunnelse er kort. Selv om konkrete omstendigheter i saken nevnes, kommenteres anførselene i støtteskrivet i begrenset grad. Lagmannsrettens avgjørelse må imidlertid ses i sammenheng med tingrettens dom som er meget grundig. Den redegjør utførlig for hva de sentrale vitnene har forklart, og det fremgår klart at As forklaring står mot forklaringen til Bs kone. Hennes forklaring støttes på sentrale punkter av andre vitneforklaringer, ikke minst forklaringen til politimannen som kom til stedet og forklaringen til As og Bs svigermor. I støtteskrivet er det anført forhold som søker å rokke ved troverdigheten til Bs kone, men ikke ved de to andre vitnene. Det har også betydning at det dreier seg om en relativt enkel og oversiktlig sak hvor det kan stilles mer beskjedne krav til begrunnelsen, jf. Rt. 2008 side 1764 avsnitt 106. Alle forhold tatt i betraktning mener jeg den kortfattede begrunnelsen til lagmannsretten gir forståelse for hvorfor anken er nektet. Jeg er derfor kommet til at lagmannsrettens begrunnelse er tilstrekkelig, selv om dette må anses som et grensetilfelle.
- (18) A har påpekt at det ikke fremgår direkte at lagmannsretten har funnet det klart at anken ikke vil føre frem, jf. kravet i straffeprosessloven § 321 annet ledd. Det følger av Rt. 1999 side 806 at det skulle vært uttalt at lovens krav for å nekte anken fremmet er oppfylt, men det fører ikke automatisk til opphevelse at lovens ordlyd ikke er sitert. Det er først hvis det er tvil om at lagmannsretten har ”vært oppmerksom på vilkåret og lagt det til grunn for sin avgjørelse” at avgjørelsen må oppheves, jf. Rt. 2000 side 1129. Etter min mening etterlater ikke lagmannsrettens begrunnelse i vår sak tvil om at retten har vært klar over vurderingskriteriet og at den har funnet det klart at anken ikke kunne føre frem. Dette utgjør med andre ord i seg selv ingen feil som leder til opphevelse av lagmannsrettens dom.
- (19) Det er anført at det også er en feil ved begrunnelsen for ankenektelsen at retten ikke tar stilling til kan-skjønnet – altså hvorvidt anken burde vært fremmet, selv om det var hjemmel for å nekte. I støtteskrivet var det anført at A er avhengig av ”hederlig vandel” i sitt arbeid som eiendomsmegler, jf. eiendomsmeglingsloven § 2-9 og at dette innebar at anken burde fremmes til behandling. Forholdet er ikke kommentert av lagmannsretten.
- (20) Jeg kan heller ikke se at denne anførselen kan føre frem. Som nevnt er det ikke nødvendig å kommentere alle anførsler. Når lagmannsretten har funnet det klart at bevisanken ikke kan føre frem, er det samtidig klart at A vil bli stående med en straffedom med de konsekvenser det måtte få for hans arbeidssituasjon, uansett om anken ble fremmet eller ikke. Det kan da ikke være nødvendig med en ytterligere begrunnelse i forhold til kan-skjønnet.
- (21) Til sist er det anført at det innebærer en saksbehandlingsfeil at det lå et *legejournalnotat om Bs håndskade* i de dokumentene lagmannsretten hadde tilgjengelig ved avgjørelsen av om anken skulle fremmes. Det anføres at journalnotatet skulle vært tatt ut av saken, fordi B hadde gitt samtykke til at notatet ble innhentet før han var blitt gjort oppmerksom på at

han ikke hadde plikt til å forklare seg, jf. straffeprosessloven § 122. Denne opplysningen fikk han først under hovedforhandlingen i tingretten.

(22) Heller ikke denne anførselen fører frem. Journalnotatet om B ble innhentet etter hans samtykke. Hadde B gitt samtykke til at legen skulle forklare seg, følger det av Rt. 2003 side 219 avsnitt 16 at han ville stått fritt til når som helst å trekke dette samtykket. Samtidig følger det av nevnte avgjørelse at samtykket ikke kan trekkes med virkning for legeerklæringer som er innhentet under politietterforskningen. Vår sak ligger imidlertid annerledes an. B var til stede i tingretten fra han selv hadde vært i vitneboksen og frem til bevisføringen var avsluttet. Han trakk ikke på noe tidspunkt samtykket til fremleggelsen av journalnotatet. På denne bakgrunn er det ikke nødvendig å ta stilling til betydningen av at han ikke var blitt gjort oppmerksom på straffeprosessloven § 122 før han ga samtykket. Jeg kan ikke se at det er en saksbehandlingsfeil at journalnotatet lå i saksdokumentene da lagmannsretten behandlet anken.

(23) Etter dette har jeg kommet til at anken ikke kan føre frem.

(24) Jeg stemmer for denne

K J E N N E L S E :

Anken forkastes.

(25) Dommer **Endresen:** Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende.

(26) Dommer **Indreberg:** Likeså.

(27) Dommer **Noer:** Likeså.

(28) Dommer **Matningsdal:** Likeså.

(29) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

K J E N N E L S E :

Anken forkastes.

Riktig utskrift bekreftes: